

Persbericht

van het EU-drugsagentschap in Lissabon

EUROPEES DRUGSRAPPORT 2022 HIGHLIGHTS

Aanbod en gebruik van drugs veren terug na verstoring door COVID-19

(14.06.2022, LISSABON — **EMBARGO 11.00 CET/10.00 Lissabon**) De snelle terugkeer van het aanbod en het gebruik van drugs na de verstoring door COVID-19 is een van de kwesties die vandaag door het **Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA)** zijn aangekaart bij de presentatie van haar **Europees Drugsrapport 2022: Trends en ontwikkelingen** ⁽¹⁾. Het rapport biedt het meest recente overzicht van de drugssituatie in Europa, waarbij langetermijntrends en nieuwe bedreigingen worden verkend. In een tijd waarin de internationale situatie nieuwe uitdagingen met zich meebrengt, wordt in het verslag ook nagegaan hoe actuele mondiale gebeurtenissen in de toekomst de dynamiek van het drugsprobleem in Europa kunnen beïnvloeden.

In de jaarlijkse rapportage wordt beschreven hoe de drugsproblemen in Europa zich blijven ontwikkelen en hoe innovatie de drugsmarkt drijft. De verkrijgbaarheid van drugs blijft in de EU op een hoog niveau (in sommige gevallen, zoals voor cocaïne, waar de pre-pandemische niveaus werden overschreden) en er komen nog steeds krachtige en gevaarlijke stoffen voor. Het rapport laat ook zien hoe cannabisproducten steeds diverser worden en hoe de productie van synthetische drugs in Europa toeneemt.

Voor drugsgebruik zijn er ook tekenen die wijzen op een terugkeer naar het niveau van voor de pandemie. Een analyse van afvalwater laat bijvoorbeeld een toename zien van het gebruik van cocaïne, crack, amfetamine en methamfetamine in sommige steden tussen 2020 en 2021 ⁽²⁾. En nu de COVID-19-beperkingen in heel Europa zijn versoepeld, lijkt de hulpverlening voor problemen met drugs weer “*business as usual*” te zijn, met behoud van een aantal van de innovatieve praktijken die tijdens de lockdown zijn ingevoerd (e-health, on-line hulpverlening).

Europees commissaris voor Binnenlandse Zaken Ylva Johansson zegt: “De aanhoudende escalatie van de productie van synthetische drugs in de EU laat zien dat georganiseerde misdaadgroepen voortdurend proberen te profiteren van de illegale drugshandel, waardoor de volksgezondheid en de veiligheid in gevaar worden gebracht. Het is bijzonder zorgwekkend dat de partnerschappen tussen Europese en internationale criminele netwerken hebben geleid tot een record in de beschikbaarheid van cocaïne en de productie van methamfetamine op industriële schaal in Europa. Dit brengt het risico van toegenomen gebruik en schade met zich mee. De EU en haar lidstaten zullen deze zich ontwikkelende dreigingen blijven bestrijden door middel van een gezamenlijke inspanning, op basis van de prioriteiten van de EU voor de misdaadbestrijding en de drugs- en veiligheidsstrategieën.”

EMCDDA-directeur Alexis Goosdeel voegt hieraan toe: “De boodschap uit dit verslag kan in drie woorden worden samengevat: *Overal, alles, iedereen*. Gevestigde drugs zijn nooit zo toegankelijk geweest en er blijven krachtige nieuwe stoffen opduiken. Vandaag de dag kan bijna alles met psychoactieve eigenschappen een drug zijn, omdat de lijnen tussen legale en illegale stoffen vervagen. En iedereen kan direct of indirect worden getroffen, omdat drugsproblemen de meeste andere belangrijke gezondheids- en sociale uitdagingen waarmee we vandaag worden geconfronteerd, verergeren. Dit rapport komt tot stand op een moment dat grote wereldwijde gebeurtenissen alle aspecten van ons leven raken. Aan de hand van zijn analyse van huidige trends en opkomende bedreigingen onderzoekt het hoe deze ontwikkelingen in de

toekomst van invloed kunnen zijn op drugsproblemen in Europa. Ik ben ervan overtuigd dat we de complexe beleidskwesties op het gebied van drugs alleen kunnen aanpakken als we onze antwoorden baseren op een evenwichtig en op feiten gebaseerd inzicht in het probleem."

Gevaarlijke nieuwe psychoactieve stoffen blijven opduiken — cathinonen in de schijnwerpers

Een volgende [nieuwe psychoactieve stof](#) (NPS) wordt nog steeds één keer per week ontdekt in Europa, wat een probleem vormt voor de volksgezondheid. In 2021 werden 52 nieuwe drugs voor het eerst gemeld via het [EU Early Warning System](#) (EWS), waarmee het totale aantal door het EMCDDA gemonitorde nieuwe psychoactieve stoffen op 880 kwam. In 2021 werden voor het eerst 6 nieuwe [synthetische opioïden](#), 6 [synthetische cathinonen](#) en 15 nieuwe [synthetische cannabinoïden](#) gemeld. Vandaag wordt een nieuw verslag over de resultaten van het EWS gepubliceerd, nu het netwerk zijn 25-jarig bestaan viert ⁽³⁾.

In 2020 zijn in Europa (27 EU-lidstaten, Turkije en Noorwegen) recordhoeveelheden nieuwe psychoactieve stoffen in beslag genomen, in totaal 6,9 ton (41 100 inbeslagnames). Van het in beslag genomen materiaal bestond 3,3 ton uit synthetische cathinonen, die vaak werden verkocht als vervanging voor gevestigde stimulerende middelen (bijv. cocaïne, MDMA). Na het verbod op synthetische cathinonen in China, zijn de meeste van deze stoffen die in 2020 naar Europa werden vervoerd, afkomstig uit India, wat waarschijnlijk een gevolg is van de aanpassing van de markt aan wettelijke verboden en verstoringen van de handel. Eind 2021 volgde het **EMCDDA** 162 synthetische cathinonen, waarmee het na synthetische cannabinoïden de op één na grootste categorie nieuwe psychoactieve stoffen is die wordt waargenomen (224 stoffen die worden gevolgd). Registraties van de smokkel van synthetische cathinonen naar Europa en meldingen van schadelijke gevolgen (bijv. vergiftigingen) hebben geleid tot nieuwe maatregelen. Twee synthetische cathinonen, [3-MMC](#) en [3-CMC](#), werden in 2021 aan een risicobeoordeling onderworpen en de Europese Commissie heeft voorgesteld hiervoor wettelijke maatregelen te nemen in de hele EU.

Cannabis — nieuwe ontwikkelingen voor de meest populaire illegale drug in Europa

Ontwikkelingen op het gebied van cannabis creëren nieuwe uitdagingen voor de manier waarop landen reageren op de meest gebruikte illegale drug in Europa. Cannabisproducten worden steeds diverser in de vorm van extracten en eetbare producten (met een hoog THC-gehalte) en CBD-producten (met een laag THC-gehalte). Ook het Europese beleid voor cannabis verandert, waarbij de reikwijdte van het beleid geleidelijk groter wordt. Naast de opsporing van illegale cannabis omvat het beleid nu ook de regulering van cannabis voor medisch en ander gebruik.

In 2020 bedroeg het gemiddelde THC-gehalte van hasj 21 %, bijna tweemaal zo hoog als dat van marihuana (wiet) (11 %), waarmee de trend van de afgelopen jaren werd gekeerd, toen marihuana (wiet) doorgaans een sterkere werking had. Dit weerspiegelt marktinnovatie, aangezien hasjproducenten, gewoonlijk van buiten de EU, lijken te hebben gereageerd op concurrentie van binnen Europa geproduceerde marihuana (wiet). In het rapport wordt ook gewezen op de bezorgdheid over de vervuiling van illegale cannabisproducten met synthetische cannabinoïden, die zeer krachtig en toxisch kan zijn. Gebruikers die denken dat zij natuurlijke cannabisproducten hebben gekocht, zijn zich er mogelijk niet van bewust dat een product synthetische cannabinoïden bevat en dat ze blootstaan aan grotere gezondheidsrisico's.

Signalen van toenemende drugsproductie, -handel en -beschikbaarheid in Europa

In 2020 werden meer dan 350 laboratoria voor illegale drugsproductie ontmanteld, waaronder enkele grootschalige productielocaties voor cocaïne, methamfetamine en cathinonen. Uit de meest recente analyse blijkt dat de beschikbaarheid van cocaïne in Europa hoog blijft, wat een reeks bedreigingen voor de gezondheid met zich meebrengt. In 2020 werd in de EU 213 ton cocaïne in beslag genomen (202 ton in 2019), terwijl 23 laboratoria werden ontmanteld (15 in 2019) ⁽⁴⁾.

De beschikbaarheid van amfetamine is ook hoog en kan toenemen. In 2020 namen de EU-lidstaten 21,2 ton (15,4 ton in 2019) in beslag en werden 78 amfetaminelaboratoria ontmanteld (38 in 2019). In het verslag wordt gewezen op een toenemend aantal middelgrote en grote productiefaciliteiten voor methamfetamine die in Europa worden ontmanteld. De productie en het aanbod van methamfetamine zijn in Europa onlangs

veranderd. Deze ontwikkeling houdt het risico in van een grotere beschikbaarheid en een grotere mate van gebruik.

Het aantal ontmantelde MDMA-laboratoria (29) bleef in 2020 relatief stabiel. Daarnaast werden 15 productie-locaties voor cathinonen ontmanteld (5 in 2019) en werd 860 kg chemische precursoren voor de productie van cathinonen in beslag genomen (438 in 2019). Illegale laboratoria die heroïne, ketamine, GBL en DMT produceren, werden in 2020 weliswaar minder vaak ontmanteld in de EU.

Een belangrijke vraag die in het rapport aan de orde wordt gesteld, is of de drugsmarkten op het darknet inkrimpen. Een aantal factoren lijkt de activiteit op deze markten te hebben beïnvloed (bijv. opsporing, leveringsproblemen, oplichting). Eind 2021 daalden de geraamde inkomsten drastisch tot iets minder dan 30 000 EUR per dag (tegenover 1 miljoen EUR per dag in 2020). Apps voor sociale media en instant messaging lijken de voorkeur te krijgen als een meer veilig en meer handig medium om drugs aan te bieden, hetgeen de noodzaak van maatregelen op dit gebied onderstreept.

Noodzaak om de hulpverlening en de schadebeperking op te schalen

In het verslag van vandaag wordt benadrukt dat de hulpverlening en de schadebeperking in Europa voor injecterende drugsgebruikers moeten worden uitgebreid. In 2020 rapporteerden alleen **Tsjechië, Spanje, Luxemburg** en **Noorwegen** dat de doelstellingen voor 2020 van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) werden gehaald om per persoon die drugs injecteert 200 spuiten per jaar te verstrekken en 40 % van de populatie problematische opioïdengebruikers te behandelen met een substitutie-behandeling, een beschermende factor tegen een overdosis. In 2020 waren er naar schatting één miljoen problematische opioïdengebruikers in de EU en 514 000 cliënten die een substitutiebehandeling kregen. Dit wijst op een totale dekking van deze behandeling met 50 %. Er bestaan echter grote verschillen tussen de landen en het aanbod van behandelingen is in veel EU-lidstaten nog steeds ontoereikend.

Injecterend drugsgebruik wordt in verband gebracht met ernstige gezondheidsproblemen, zoals infectieziekten, overdosis en sterfgevallen. Hoewel het injecteren van heroïne afneemt, groeit de bezorgdheid over het injecteren van een breder scala aan middelen, waaronder amfetamines, cocaïne, synthetische cathinonen, medische opioïden en andere geneesmiddelen.

In 2020 hebben in de EU naar schatting 5 800 sterfgevallen door een overdosis plaatsgevonden, waarbij illegale drugs betrokken waren. De meeste van deze sterfgevallen werden in verband gebracht met meerdere middelen, doorgaanscombinaties van illegale opioïden, andere illegale drugs, geneesmiddelen en alcohol ⁽⁵⁾. Naast een hoge beschikbaarheid van cocaïne in Europa zijn er signalen dat het gebruik van crack is toegenomen en dat crack nu in meer steden en landen wordt gezien onder kwetsbare drugsgebruikers. Crack wordt gewoonlijk gerookt, maar kan ook worden geïnjecteerd. Het middel houdt verband met een reeks schadelijke gevolgen voor de gezondheid en de samenleving (bijv. infectieziekten en geweld). Trends op lange termijn wijzen erop dat naar schatting 7 000 cliënten zich in 2020 in Europa voor de behandeling van crack-problemen hebben gemeld, een verdrievoudiging van het aantal cliënten in 2016.

Internationale situatie: nieuwe uitdagingen en potentiële bedreigingen

Drugsproblemen in Europa kunnen worden beïnvloed door internationale ontwikkelingen. In het verslag van vandaag wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen in **Afghanistan** en **Oekraïne** en de mogelijke gevolgen daarvan op het terrein van drugs. Hoewel het nog te vroeg is om het volledige effect van deze gebeurtenissen te beoordelen, zal gerichte monitoring van de situatie nodig zijn om informatie te verstrekken voor het beleid en de te nemen maatregelen.

Ondanks het verbod uit 2022 van de Taliban op de productie, verkoop en handel van illegale drugs in **Afghanistan** lijkt de papaverteelt te zijn voortgezet. Door de huidige financiële problemen van het land kunnen inkomsten uit de drugshandel een meer belangrijke bron van inkomsten worden, wat kan leiden tot een toename van de smokkel van heroïne naar Europa. Een andere belangrijke kwestie is of Europa een afzetmarkt voor in Afghanistan geproduceerde methamfetamine zal worden. Europese producenten leveren deze drug momenteel aan de EU-markt. Recentelijk is echter ook melding gemaakt van een grootschalige

productie van methamfetamine op basis van ephedra in [Afghanistan](#), evenals van toegenomen inbeslagnames van deze drug langs enkele bekende smokkelroutes van heroïne.

De oorlog in **Oekraïne** heeft de onzekerheid over de drugssituatie in Europa vergroot. Een klein deel van de vluchtelingen in de EU zal worden opgevangen door hulpverleners die toegang hebben tot de verslavingszorg in Oekraïne. Deze vluchtelingen zullen een continue behandeling nodig hebben en behandelingen die zijn afgestemd op hun specifieke behoeften en de taal die zij spreken. Meer in het algemeen hebben mensen die op de vlucht zijn voor een conflict waarschijnlijk te maken gehad met ernstige psychologische stress, waardoor zij in de toekomst mogelijk kwetsbaarder zijn voor problemen met drugsmisbruik. De oorlog zou ook kunnen leiden tot verschuivingen in smokkelroutes, aangezien criminelen misbruik maken van kwetsbaarheden en door de oorlog getroffen gebieden zullen vermijden.

Voorzitter van de raad van bestuur van het EMCDDA Franz Pietsch concludeert: "Het rapport van vandaag biedt ons een strategisch en samenhangend overzicht van de Europese drugssituatie en de gevolgen daarvan voor de volksgezondheid en de veiligheid. Het is een essentieel hulpmiddel om beleidsmakers en professionals op het gebied van drugs te helpen hun alertheid en reacties te verbeteren. Deze week vieren we het 25-jarig bestaan van het *EU Early Warning System* voor nieuwe psychoactieve stoffen. Aangezien er nog steeds nieuwe drugs opduiken, is er meer ondersteuning nodig voor nationale systemen voor vroegtijdige waarschuwing en voor forensisch en toxicologisch onderzoek om opkomende bedreigingen beter op te sporen en erop te reageren en de volksgezondheid te beschermen."

(¹) *Europees Drugsrapport 2022* (25 talen) — https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en

Nationale gegevens die ten grondslag liggen aan het rapport (Statistical Bulletin 2022) —

https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en Het rapport beschrijft de drugssituatie tot eind 2021, op basis van gegevens uit 2020 en, indien beschikbaar, uit 2021.

(²) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en

(⁴) Meest recente analyses van de EU-markt voor cocaïne en methamfetamine —

https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

(⁵) EMCDDA-ministeries die zich bezighouden met de aanpak van drugsproblemen —

https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en